

บันทึก

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนบริษัท

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งมาโดยหนังสือ ที่ ๓๔๔๗/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ว่า กระทรวงพาณิชย์รายงานว่า ในการรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทได้ประสบปัญหาบางประการซึ่งไม่อาจวินิจฉัยให้เป็นการถูกต้องได้ คือ

- (๑) ผู้เยาว์จะเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วน หรือเป็นผู้เริ่มก่อการ หรือกรรมการในบริษัทจำกัด หรือเป็นผู้ชำระบัญชีในห้างหุ้นส่วนบริษัทได้หรือไม่
- (๒) บริษัทจำกัดจะเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนได้หรือไม่
- (๓) ผู้ใช้อำนาจปกครองจะขอจดทะเบียนรับโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนอันเป็นของผู้เยาว์เป็นของตนได้หรือไม่ทั้งนี้ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาช่วยวินิจฉัย เพื่อถือเป็นทางปฏิบัติให้เป็นการถูกต้องต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาแล้วขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

ปัญหาข้อ ๑

ปัญหานี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของผู้เยาว์ ในกรณีที่ผู้เยาว์สามารถทำกิจการใด ๆ โดยตนเองได้ กฎหมายก็บัญญัติอนุญาตให้ทำได้ อาทิคือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า “ผู้เยาว์จะขออนุญาตผู้แทนโดยชอบธรรมเพื่อทำกิจการค้าขายรายหนึ่งหรือหลายรายก็ได้ ถ้าผู้แทนโดยชอบธรรมไม่อนุญาต และผู้เยาว์ร้องขอต่อศาล ๆ จะมีคำสั่งมอบอำนาจให้ผู้เยาว์ทำกิจการค้าขายก็ได้ เมื่อเห็นว่าการนั้นจะเป็นคุณประโยชน์แก่ผู้เยาว์” และมาตรา ๒๘ วรรคต้น บัญญัติว่า “เมื่อผู้เยาว์ได้รับอนุญาตให้ทำกิจการค้าขายรายหนึ่งหรือหลายรายแล้ว ในความเกี่ยวพันกับกิจการค้าขายอันนั้น ท่านว่าผู้เยาว์ย่อมมีฐานะเสมือนดังบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วฉะนั้น” อันกิจการที่กล่าวในปัญหาข้อนี้เห็นได้ชัดว่าเป็นกิจการค้าขายตามความในมาตรา ๒๗ ฉะนั้นถ้าหากผู้เยาว์ได้รับอนุญาตจากผู้แทนโดยชอบธรรม หรือศาลได้มีคำสั่งมอบอำนาจให้ตามความในมาตรา ๒๗ แล้ว ผู้เยาว์ก็ย่อมจะทำกิจการดังกล่าวนี้ได้เช่นเดียวกับบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว ตามที่กล่าวมานี้เป็นเรื่องซึ่งผู้เยาว์สามารถทำการด้วยตนเองได้ แต่ในกรณีที่ผู้เยาว์ไม่สามารถจะทำการด้วยตนเอง บุคคลอื่นใดจะทำแทนผู้เยาว์ได้หรือไม่ เมื่อได้พิเคราะห์ดูประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๑ วรรคต้น ซึ่งมีความว่า “ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตร” ประกอบกับมาตรา ๑๕๔๓ ที่ว่า “อำนาจปกครองนั้นรวมทั้งการจัดการทรัพย์สินของบุตรด้วย...” แล้ว จะเห็นได้ว่าผู้ใช้อำนาจ

ปกครองซึ่งเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ (บุตร) อาจทำกิจการดังกล่าวในปัญหานี้ อันเป็น
เรื่องของการจัดการทรัพย์สินแทนผู้เยาว์ (บุตร) ได้

ปัญหาข้อ ๒

ข้อนี้เป็นปัญหาคำถามเดียวกับปัญหาที่กระทรวงพาณิชย์ได้เคยหารือมาในเรื่อง
บริษัทจำกัดจะถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญได้หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่าง
กฎหมาย กองที่ ๓) ได้เคยวินิจฉัยให้ความเห็นไว้แล้ว ดังปรากฏตามบันทึกนี้ได้ส่งกรมเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี พร้อมกับหนังสือที่ น.๑๓๔๘/๒๔๘๘ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๔๘๘ ซึ่งได้คัด
สำเนาแนบมาพร้อมกับบันทึกนี้ด้วยแล้ว

ปัญหาข้อ ๓

ในเรื่องการจดทะเบียนอันเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๖ วรรค ๒ บัญญัติว่า “การแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนประการหนึ่ง
ประการใดในภายหลังก็ดี กับทั้งแก้ไขการอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดอันบทบัญญัติแผนกนี้บังคับหรือ
อนุญาตให้จดทะเบียนก็ดี ก็ต้องจด ณ หอทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น” ฉะนั้น สำหรับการที่ผู้ใช้
อำนาจปกครองจะจดทะเบียนรับโอนหุ้นของผู้เยาว์ซึ่งได้จดทะเบียนไว้แล้วตามบทบัญญัติมาตรา
๑๐๖๔ (๔) ก็คือการแก้ไขข้อความในทะเบียนตามมาตรา ๑๐๑๖ วรรค ๒ ดังกล่าวมาแล้ว แต่ใน
การรับจดทะเบียนการแก้ไขข้อความหรือการอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดที่กล่าวนี้ กฎหมายหาได้มี
บทบัญญัติบังคับให้นายทะเบียนจำต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอันเป็นมูลเหตุที่จะนำมาซึ่งการ
แก้ไขนั้นอย่างไรไม่ ดังนั้น เมื่อผู้ใช้อำนาจปกครองจดทะเบียนรับโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนอันเป็น
ของผู้เยาว์มาเป็นของตนนายทะเบียนก็ต้องรับจดทะเบียนให้โดยไม่ต้องพิจารณาว่าในการรับโอน
หุ้นมานั้น ประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจปกครองจะขัดกับประโยชน์ของผู้เยาว์หรือไม่ ถ้ากรณีปรากฏ
ว่า ประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจปกครองขัดกับประโยชน์ของผู้เยาว์ อันจะทำให้การโอนหุ้นตกเป็น
โมฆะ (ประมวลแพ่งฯ มาตรา ๑๕๔๗) ก็เป็นเรื่องที่บุคคลผู้มีส่วนได้เสียจะพึงกล่าวอ้างขึ้น
(ประมวลแพ่งฯ มาตรา ๑๓๓)

(ลงชื่อ) ส. วินิจฉัยกุล

(นายเสริม วินิจฉัยกุล)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๔๙๑

(สำเนา)

เรื่องเสร็จที่ ๑๒๑/๒๕๕๘

บันทึก

เรื่อง บริษัทจำกัดจะถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญได้หรือไม่

เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ ๓๕๔๖/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๘ แจ้งว่า ได้มีผู้มาขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ ยี่ห้อเลี้ยงฮวดหลิงกี้ ต่อกองหุ้นส่วน บริษัท กรมทะเบียนการค้า ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งในห้างนี้เป็นบริษัทจำกัด ชื่อว่า บริษัททวงเงิงแสงกงกี้ จำกัด หัวหน้ากรมทะเบียนการค้ามีความเห็นว่า ไม่ควรรับจดทะเบียนให้ด้วยเหตุว่าความรับผิดของห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นไม่มีจำกัด แต่ความรับผิดของบริษัทจำกัดนั้นมีจำกัด ซึ่งเป็นการตรงกันข้าม กับทั้งปรากฏชัดอยู่ในตัวแล้วว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นจะมีผู้เป็นหุ้นส่วนพวกจำกัด ความรับผิดร่วมอยู่ด้วยไม่ได้ แต่ทั้งนี้ไม่มีบทกฎหมายห้ามไว้แต่อย่างใด และทั้งไม่เคยมีตัวอย่างมาก่อน กระทรวงพาณิชย์จึงขอให้หารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า บริษัทจำกัดจะถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหานี้แล้วเห็นว่า บริษัทจำกัดเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้ถือหุ้นทั้งหลาย (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๕) และมีทรัพย์สินของตนเอง ไม่มีกฎหมายใดห้ามไม่ให้บริษัทจำกัดถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญ ฉะนั้นหากวัตถุประสงค์ของบริษัทจำกัดเปิดช่องให้บริษัทถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญได้แล้ว บริษัทก็ย่อมถือหุ้นได้ ที่กรมทะเบียนการค้าเห็นว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญจะมีผู้เป็นหุ้นส่วนพวกจำกัดความรับผิดร่วมอยู่ด้วยไม่ได้นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นด้วย แต่การที่กรมทะเบียนการค้าเห็นว่าไม่ควรรับจดทะเบียนโดยถือว่า บริษัทจำกัดเวลาถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญ ก็จำกัดความรับผิดด้วยนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาไม่เห็นด้วย เพราะเมื่อบริษัทจำกัดเข้าถือหุ้นดังกล่าวแล้ว เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญก็ย่อมติดตามบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของบริษัทได้ ในการที่ผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดมีความรับผิดจำกัดนั้น หากทำให้ความรับผิดของบริษัทจำกัดในฐานะเป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญจำกัดไปด้วยไม่ แม้ตามกฎหมายอังกฤษและกฎหมายฝรั่งเศส ก็มีหลักในทำนองเดียวกันนี้ (Cf. laws of England Vo. Partnership No.805 and 991; Lyon-Caen droit commercial Tome II P. 90)

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

ผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤษภาคม ๒๕๕๕